

N:o 20.

Ank. till Riksd. kansli den 18 februari 1898, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående åtgärder mot missbruk af vissa äldre aktiebolags rätt att inlösa egna aktier.

Från Första Kammaren har lagutskottet till behandling fått emottaga en af herr *Philipson* inom nämnda kammare väckt motion, n:o 29, af följande lydelse:

»Lagen om aktiebolag af den 28 juni 1895 innehåller i dess 27 § ett förbud för aktiebolag att, utom i och för aktiekapitalets nedsättning, förvärfva egna aktier. Föreskriften härom hör emellertid icke till dem, hvilka enligt 81 § ovilkorligen skola ega tillämpning i fråga om äldre aktiebolag. Alltså skall densamma icke gälla för den händelse, att ett äldre aktiebolags af Konungen fastställda ordning innehåller någon bestämmelse i ämnet.

Att i någon äldre bolagsordning skulle återfinnas ett direkt och allmänt bemyndigande för bolaget att göra affärer i egna aktier, lärers väl näppeligen kunna antagas. Deremot förekommer det, som bekant, icke sällan, att enligt en bolagsordning aktierna skola under vissa förhållanden hembjudas bolaget till inlösen. Dylika bestämmelser kunna lätteligen fattas såsom hvilande på den förutsättning, att bolaget eger rätt att förvärfva de

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 7 Saml. 10 Häft. (N:is 20, 21).

hembjudna aktierna, och således i viss utsträckning utesluta tillämpning af förut anförda 27 § i den nya lagen.

Ett sådant resultat skulle vara i hög grad beklagligt. Derigenom skulle nemligen dörren hållas öppen för alla de äfven här i landet ingalunda okända missbruk, som kunna bedrifvas derigenom, att aktiebolag spekulera i egna aktier eller såsom tillgång upptaga egna aktier och sålunda faktiskt minska sitt aktiebolags kapital, och detta till och med utan att minskningen på något sätt meddelas allmänheten. Det torde därför vara synnerligen önskvärdt, att förbudet emot förvärf af egna aktier för framtiden utsträcker till alla aktiebolag, eller att åtminstone den minskning af kapitalet, hvilken genom aktiers inlösande åvägabringas, skall registreras och derigenom göras offentlig.

Då jag emellertid icke tillåter mig att formulera något bestämt författningsförslag, får jag, på grund af det anförda, vördsamt hemställa, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida ej, till förebyggande af missbruk af den vissa äldre aktiebolag tillkommande rätt att inlösa egna aktier, förändrade lagbestämmelser må erfordras och, om utredningen dertill föranleder, för Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser.»

Utskottet erkänner, att olägenheter af sådan art, som motionären antydt, kunna uppkomma derigenom att aktiebolagen ega obegränsad frihet att förvärfva egna aktier, och den i 27 § af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 härutinnan gifna begränsningen är därför, enligt utskottets tanke, synnerligen välbetänkt. Att emellertid, såsom motionären alternativt ifrågasatt, utsträcka giltigheten af berörda paragraf att afse äfven de fall, att aktiebolag, hvars bolagsordning blifvit af Kongl. Maj:t fastställd, uti denna träffat särskilda bestämmelser om rätt för bolaget att inlösa egna aktier, anser sig utskottet ej kunna tillstyrka.

Säkerligen hafva ej få äldre aktiebolag tillkommit just under förutsättning af en sådan rätt, utan hvilken en affärs öfvergång till aktiebolag icke skulle hafva kommit till stånd, och det synes utskottet under sådana förhållanden hvarken billigt eller lämpligt att nu betaga bolagen denna rätt.

De af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordningarne äro för öfrigt närmast att anse såsom i administrativ ordning utfärdade specialförfattningar, och det synes då ej skäligen kunna ifrågasättas att genom ny lag upphäfva

eller rubba en aktiebolagen enligt sålunda faststald bolagsordning tillkommande rätt af ifrågavarande beskaffenhet.

Deremot anser utskottet, att hvad som, utan rubbning af enskild rätt, kan göras för att stärka tredje mans skydd mot ett möjligt missbruk af aktiebolags rätt att inlösa egna aktier också bör ske; och det synes utskottet, som om i sådant hänseende motionärens förslag om registrering af aktiebolags inlösen af egna aktier vore väl egnadt att gagna det syfte, motionärens framställning afser.

Visserligen är i kongl. kungörelsen om hvad iakttagas bör i afseende på införande i aktiebolagsregistret af aktiebolag, hvars ordning blifvit af Konungen stadfäst, den 18 maj 1896 stadgadt, att i registret skall göras anteckning, bland annat, om bolagsordningen innehåller bestämmelse angående förbehåll om aktiekapitalets nedsättning genom inlösen af aktier, men någon skyldighet att till anteckning i registret göra anmälan, när sådan inlösen verkligen skett, är ej uttryckligen stadgad.

Med stöd af det anförda hemställer alltså utskottet,

att Riksdagen, i anledning af herr Philipsons förvarande motion, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes meddela föreskrift, att sådana aktiebolag, hvilka enligt af Kongl. Maj:t stadfäst bolagsordning ega rätt till inlösen af egna aktier, skola, då sådan inlösen sker, derom för vederbörlig registrering göra anmälan.

Stockholm den 18 februari 1898.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.